2n Festival literari
Castell de Canyelles

Relat: Era jo i jo també l'altre

Autor: Francesc Cutchet Domènech

Categoria: Català

Premi del certàmen:
obra de l'escultor i artista
Francesc Barceló

Ajuntament de Canyelles

Diputació Barcelona

ERA JO I JO TAMBÉ ERA L'ALTRE

Les llums del poble s'anaven esmorteint a mesura que s'hi distanciaven. Alguns revolts després d'haver-lo abandonat, amb prou feines podien distingir la silueta enllumenada del Castell de Canyelles. Una mica més endavant, la foscor era absoluta. Els fars del cotxe esgarrapaven la nit. A ell, la conducció li resultava monòtona i amb el fred extrem que feia a fora agraïa la calefacció. El vaivé, corba rere corba, i l'escalfor que es filtrava des del motor per la zona baixa del cotxe, van embotir-li el cap i conduïa quasi sense fixar-se en el traçat d'aquella sinuosa carretera de muntanya. Els revolts se succeïen sense treva. Només la senyalització quilomètrica canviava amb cadència exacta, amb la mateixa exactitud d'aquell paisatge, quasi imperceptible, que es reinventava per ser igual cada metre que avançaven, un paisatge beneït per la lluna plena, quan els núvols es feien enrere.

Avorrit com estava, va pensar a encendre la ràdio, però no va fer-ho. La seva dona havia dormit poc la nit anterior perquè enyorava el seu llit i sempre li costava molt adaptar-se a un de nou. El dia havia estat especialment esgotador. L'excursió fins a l'ermita els havia cansat de tal manera que es van conjurar a no fer cap altra sortida abans no haguessin passat uns quants mesos. Tota la dificultat que ella tenia en dormir en un llit estrany es tornava placidesa quan viatjava en cotxe. Ell, en aquell moment d'esforç per no tancar els ulls, un moment de somnolència traïdora, ho comprenia prou bé. De bona gana s'haguera arraulit al seu costat i s'haguera deixat embolcallar per la son.

Estava pensant en aquesta possibilitat quan va notar que els ulls se li extraviaven. Va fer esforços per mantenir-se despert, movent el cap circularment, aixecant les celles per obligar els ulls a obrir-se. Amb grans esforços va palpar entre el seient del darrere buscant una ampolla d'aigua que, si mal no recordava, havia posat allà abans de marxar. El seu gos, que viatjava estirat tot el llarg que era el seient, en veure els moviments de la seva mà, va pensar que li buscava el cap, va estirar el coll i li va llepar el dors de la mà. Ell va somriure mentre girava fugaçment el cap per dedicar-li una paraula amable. Va ser només un instant. En tornar a fixar els ulls a la carretera el primer que va distingir van ser un parell de taques molt brillants davant seu, els ulls increïblement fosforescents d'un animal que en aquell moment no va saber identificar. Tot va ser molt ràpid. Al mateix moment que donava un cop de volant cap a la dreta, aquell animal, que en fugir va desplegar una cua platejada, va marxar esma corrent cap a l'esquerra, perdent-se entre la boscúria.

No havia passat res greu. El cotxe havia sortit de la carretera, però per sort la voravia era prou ample a aquell tram. El motor s'havia calat. La seva dona es va moure i va canviar de posició, però no es va despertar. Ell va sortir del cotxe. Pensava que havia tingut prou sort, ja que una mica més enrere la voravia era inexistent i el desnivell, considerable. Fora feia fred. Va obrir la

porta del darrere per agafar la jaqueta que duia. Sense esperar-ho, perquè no hi pensava, el seu gos va sortir del cotxe com un esperitat i es va endinsar pel bosc frondós per on havia desaparegut la guineu. Va cridar-lo. Ho va repetir unes quantes vegades, cada cop amb més insistència perquè temia perdre'l. Ben aviat es va convèncer que hauria de ser ell qui s'endinsés pel bosc si volia recuperar-lo, ja que el gos era vell i seguia els rastres amb dificultat. De tota manera, no li feia gens de gràcia deixar el seu cotxe al mig del no res amb la seva dona dormint a dins.

La nit era tan fosca i freda com silenciosa. El cel s'havia cobert d'una mantellina de núvols espessos que ara ja no deixaven passar la llum de la lluna. Va parar l'orella intentant escoltar els sorolls que es poguessin interpretar d'aquell silenci. Anaven passant els minuts de manera desacostumadament lenta. Ell tenia la seva oïda atenta al bosc i tots els altres sentits damunt del vehicle. Va tancar innecessàriament els ulls al mar de foscor com si això potenciés la seva capacitat auditiva. Va percebre una remor de passes i una fressa de bardissa trepitjada no massa lluny d'on es trobava. De sobte, l'udol planyívol d'un gos va trencar el silenci de la nit.

No era el moment de pensar-s'ho més. Va buscar una llanterna que sabia que duia dins del cotxe i s'introduí decididament dins de la fosca, amb l'única referència dels udols del seu gos com a guia. El va trobar a una desena de metres. No li passava res greu. S'havia enganxat en unes bardisses i s'havia esgarrinxat la pell quan tibava per sortir-ne. El va calmar, va trencar unes quantes branques i un cop alliberat el va agafar en braços per tornar-lo cap al cotxe. S'anava guiant amb la llum de la llanterna. De sobte, va tornar a veure aquells ulls brillants que l'havien foragitat de la carretera. Aquell animal no es va espantar amb la seva presència. Només el seu gos, que duia en braços, li va ensenyar els ullals, però va poder calmar-lo de nou acariciant-li la papada. Aquella guineu estava ben entretinguda rosegant alguna cosa. Es va quedar un moment mirant-la, admirant la bellesa del seu brillant pèl tricolor, una barreja majestuosa que acabava amb una llarga cua platejada. Primer va pensar que havia caçat alguna bestiola del bosc, però ben aviat va veure que el que rosegava eren uns ossos grocs i plens de terra que havia desenterrat amb les seves potes davanteres. La distància entre ells era tan mínima que no li va costar gens identificar aquells ossets. Estava segur que pertanyien a una mà humana. Es va esgarrifar. Un subtil moviment de la llanterna va fer brillar quasi imperceptiblement alguna cosa entre aquella munió de terra i ossos. S'hi apropà amb cura. Era una polsera *nomeolvides*. Continuà mirant aquella guineu que anava rosegant sense importar-li en absolut la seva presència. Si encara li quedava algun dubte, es va esvair quan amb les seves urpes va desenterrar un os més gran i entre els seus ullals van aparèixer els ossos del braç. Va tornar cap al cotxe on ella continuava dormint, aliena a tot el succeït durant els darrers minuts. Va deixar el gos estirat al seient del darrere i tornà a posar el cotxe en marxa. En passar per la primera indicació quilomètrica, va apuntar-la amb la intenció

d'ubicar perfectament el lloc quan parlés l'endemà amb la policia perquè no creia que al propietari d'aquells ossos li importés esperar unes quantes hores més a ser descobert.

.....

El sergent assistent del capità de la caserna de Vilanova i la Geltrú va trucar tres vegades a la porta del seu superior i va entrar sense esperar resposta. Envoltat per l'espessor d'un núvol de fum del seu cigar, el capità va aixecar lleugerament el cap i immediatament va tornar a posar la seva atenció damunt dels documents que estava revisant. El sergent va anunciar-li que tenia una visita, la qual havia insistit molt a ser rebuda, sense informar al capità que la insistència s'havia transformat en un sobresou que descansava al fons de la seva butxaca.

L'Ignasi Plensa es va presentar al capità. El va informar que venia de València i que la seva mare havia mort recentment. També va dir-li que endreçant els papers de la mare havia trobat un document que li havia cridat molt l'atenció. De dins d'una cartera, en Plensa va treure un tros de paper que desplegà al damunt de la taula de roure d'aquell militar que l'escoltava sense massa interès. Era un document esquinçat, un full arrencat de vés a saber on i per al qual el temps no havia passat en va, tant pel color esmorteït que havia anat adquirint, com per la textura flàccida que presentava i que pateixen tots els papers de vasta qualitat en el decurs dels anys.

Aquella parsimònia exasperava el sergent, un home que quan es posava nerviós girava sistemàticament el seu canell esquerre, on duia un massís *nomeolvides*, que ballava al ritme del seu neguit.

El visitant aplanà aquell tros de paper com si d'aquesta manera pogués arribar a ser més llegible. El sergent, que havia estat esperant al darrere d'en Plensa sense obrir boca, va mirar de reüll el capità, el qual també el mirava a ell, preguntant-se on conduiria tot allò que els explicava el visitant. De fet, estaven acostumats a tractar amb tota mena de personatges amb històries inversemblants, algunes còmiques i altres dramàtiques. Aviat, però, van sortir de dubtes. Els va explicar que sempre havia pensat que era el fill únic d'un matrimoni de masovers d'una finca rural prop de Canyelles que, tan bon punt va néixer ell, s'havien traslladat a viure a València, atenent a la crida del seu avi patern que era propietari d'una important extensió de terres de conreu a la zona de l'Almoraia. Va tornar-los a dir que, en morir la seva mare, s'havia fet càrrec d'ordenar els seus assumptes i que aquell tros de paper l'havia fet viatjar fins allà.

Tant el capità com el sergent, instintivament, es van apropar al document que els mostrava aquell visitant que continuà la seva explicació dient-los que, per la qual cosa ell deduïa del tros de paper arrencat, segurament d'algun diari personal que va descobrir que escrivia la seva mare, no havia estat l'únic fill d'aquella parella de masovers sinó que semblava que el seu havia estat un part

doble. Assenyalant amb el dit un tros quasi il·legible d'aquell paper gastat, l'Ignasi Plensa va continuar explicant que la seva suposició es fonamentava en el fet que allà només es podia llegir el seu nom i que el trencament longitudinal d'aquell full impedia saber què hi continuava. De tota manera, a les línies precedents, i aquí venia el més curiós del cas, deia *habiendoles sido impuestos los nombres de*, punt on es tallava la frase i continuava a la següent, una línia que deia *respectivamente* i, més avall encara, en una nova línia hi apareixia el nom Ignasi. Vist tot allò, estava segur que el paper demostrava que havia nascut juntament amb un altre, el que no sabia era si estava viu, o bé si havia mort al poc de néixer perquè mai ningú li havia dit res de l'existència d'un germà, o germana, vagi vostè a saber.

—No se m'acut en què podem ajudar-lo— digué el capità quan l'Ignasi Plensa va acabar la seva explicació, mentre de reüll mirava el sergent que ben aviat va comprendre que el seu superior el que volia era que deixés de donar voltes al *nomeolvides* perquè aquell soroll l'estava posant nerviós.

—Sincerament, jo tampoc, senyor. Però em veia amb l'obligació moral de venir i preguntar aquí i allà i he pensat que potser vostès en podrien saber alguna cosa, si n'han sentit a parlar d'aquest fet per Canyelles, fins i tot per Vilanova o Olèrdola i potser també per la comarca, vostès es mouen molt i la gent parla, no sé... Segur que encara hi ha moltes persones vives d'aquella època i potser alguna recorda què va passar. Als pobles aquestes coses se saben i he pensat a recórrer a vostès perquè, com els he explicat, els pares mai havien insinuat res de tot això. Quasi amb tota probabilitat, devia morir de ben petit. Quan feien de masovers en aquestes terres, els pares van passar moltes penúries i estretors i de ben alimentats segur que no ho estaven i no és difícil pensar que els fos gairebé impossible criar els seus fills. Jo vaig tenir sort. De sort tampoc me n'ha faltat a la vida. He hagut de treballar molt, però la meva renda supera amb escreix tot allò que un home sol com estic jo pugui gastar. Per aquest motiu, si el meu germà encara fos viu... perdoni capità, m'emociono fàcilment, els que ja tenim una certa edat tenim els sentiments a flor de pell encara que pugui semblar el contrari, deia doncs que si jo tingués un germà que encara fos viu voldria, voldria...

—Entenc el que em vol dir— l'interrompé el capità veient que aquell home no podia reprimir unes llàgrimes que estaven a punt de vessar-se - De tota manera, el més probable és el que dieu, que morís al poc de néixer o de ben petit perquè el més assenyat és que se l'haguessin endut amb ells, amb vosaltres, vull dir.

—Si, capità, aquesta és l'explicació més lògica i per aquesta raó demà vull anar al registre civil per mirar de trobar alguna cosa més, com a mínim el seu nom i l'edat que tenia quan va morir.

Aquell home estava anant a les palpentes. El capità havia escoltat aquelles paraules amb cortesia però sense interès. Per contra, el sergent, havia anat interioritzant totes les paraules que havia dit en Plensa i els cops de canell, fets instintivament i malgrat el retret visual del capità, s'havien intensificat a mesura que una idea anava agafant forma dins del seu cap.

El visitant havia deixat una targeta amb les seves dades. El sergent el va acompanyar a la sortida i seguidament es va tancar a la seva oficina. Va demanar a l'agent que estava al càrrec de la centraleta telefònica que el comuniqués amb la comandància de València, on hi havia un brigada amb el qual havien coincidit a Ciudad Real, l'anterior destinació de cadascun d'ells.

A mitja tarda ja tenia la informació que havia demanat, una informació que no feia altra cosa que refermar la idea que s'havia estat gestant dins del seu cap des que aquell benaventurat havia obert la boca per informar-los de la seva riquesa. Aprofitant la seva posició privilegiada i la complicitat que sovint s'estableix entre persones que pensen que algun dia es podran cobrar els favors que dispensen, havia fet obrir a l'oficial dels Jutjats de Vilanova l'arxiu del Registre Civil. No obstant això, encara va necessitar un parell d'hores per trobar allò que buscava, però només li va caldre un parell de segons de pocs escrúpols per arrencar, tant la pàgina que havia anat a consultar com un bon feix del mateix lligall... perquè ningú tingués la certesa que havia estat una cosa premeditada sinó una acció vandàlica més que no pas una altra cosa i aquesta altra cosa no era sinó la seva oportunitat. Una oportunitat com aquella no se li havia presentat mai i això que per les seves mans havien passat aprehensions tant de droga, de diners, com d'objectes molt valuosos, sobretot els anys que havia estat destinat a la frontera amb Andorra. El sergent era del tot conscient que havia tocat sostre dins del cos, una institució que, segons ell, l'havia menystingut, impedint-lo ascendir dins de l'escalafó, circumstància que la seva dona li havia anat repetint sense treva fins al dia que havia decidit amenaçar-lo de tornar a casa de la seva mare perquè, segons havia confessat a la dona d'un tinent, no aguantava més el seu marit i, o marxava, o algun dia li agafaria la pistola de reglament i posaria fi a tot allò, però, això últim no podia deixar que prengués forma perquè, al cap i a la fi, ella era catòlica i, com a bona catòlica, abans de prendre decisions dràstiques, calia fer actes de contrició i aguantar el marit que duia el menjar a taula.

El jeep va enfilar per la carretera que menava a Sant Miquel d'Olèrdola i que vorejava la riera, fins a arribar a passar per sota el pont d'eix Garraf-Anoia, on van deixar l'asfalt i es van endinsar per un camí de terra, sense senyalització. Per qui no conegués aquella terra, la sinuositat i el caprici de la morfologia del terreny podia semblar impracticable, però tant el sergent com aquell vehicle adaptat grimpaven amb fermesa per uns camins quasi inexistents amb la seguretat que confereix haver fet aquell trajecte en moltes altres ocasions.

Uns vint minuts després de deixar el camí atrotinat en què s'havia convertit la carretera comarcal, va atalaiar el mas Sanfrisco.

Alertat pel soroll del motor d'aquell vehicle, a la porta del mas aparegué un home que es va mirar el militar amb desconfiança. Anys enrere aquells dos homes havien tingut un conflicte que van tancar en fals i la rancúnia surava cada vegada que, l'un per la seva feina i l'altre per ser veí d'aquells paratges, la providència o la mala astrugància feien que haguessin de veure's les cares. Tota aquella animadversió venia del dia en què l'ara sergent es va presentar al mas on vivia en Baldiri Ciuró amb la seva mare i els va exigir que paguessin una desorbitada quantitat de diners per poder caçar al vedat del Marqués de la Rivadulla que vivia a cavall de Madrid i Barcelona i que, per aquelles coses del destí les seves terres constrenyien les de la família Ciuró, una propietat, per cert, força escassa. Així doncs, els va informar que, si volien caçar com ho havien fet els seus avantpassats generació rere generació, a partir d'aquell moment haurien de pagar el vedat religiosament, com ho feien els forasters.

En Baldiri Ciuró havia nascut amb una malformació. Patia una focomèlia: li faltava el braç esquerre. En comptes d'aquesta extremitat tenia una petita protuberància al final de la qual s'endevinava el que podia haver estat una mà. S'havia anat espavilant com havia pogut i havia anat adaptant els estris pel cultiu de la terra i per la cura del bestiar a l'inconvenient de no tenir els dos braços. En aquell temps en què els va visitar el militar per dur-los-hi tan males notícies, el pare feia temps que havia mort i la mare era quasi cega, però com que mai s'havia mogut d'aquells paratges, ho tenia tot tant a tocar que sempre deia al seu fill que preferia tenir memòria que no pas vista.

Aquell dia en el qual en Baldiri Ciuró i l'encara caporal Senciales es van enganxar pel tema del pagament del vedat, la mare es va posar malalta. La pressió arterial li va pujar tant que una gleva a l'aorta li va taponar la circulació de la sang i va tenir un vessament cerebral. El fill va baixar fins al Centre d'Atenció Primària de Canyelles duent la seva mare damunt d'una somera, immòbil. Només de tant en tant, entre la frondositat d'aquelles muntanyes, s'escoltava la veu d'aquella pobra dona incansablement i monòtona dient unes paraules que li havia repetit al seu fill fins a l'avorriment: *posa't les sabates, posa't les sabates*... La mare va morir pocs dies després d'ingressar-la a l'hospital de Vilanova i, per primera vegada a la vida, en Baldiri es va quedar sol, soledat de la qual culpava aquell caporal venut que, sortit de ves a saber on, adornat amb unes tires de roba que li conferien un valor que segur que no tenia i busca-raons en compliment d'unes ordres absurdes, l'havia privat de la seva mare. Els primers dies després de la seva mort, aquell home es va adonar en tota la seva extensió de la dificultat que li suposava haver de fer coses més trivials, coses que fins aleshores havia fet la seva mare. La falta d'aquell braç l'havia reemplaçat amb un seguit de ginys per a les tasques que habitualment realitzava, però aquelles altres de les

quals la seva mare se'n feia uns farts, aquelles senzilles o dificultoses tasques que per a ell eren una novetat, li van suposar molts mals de cap. No tenia cap prova concreta per incriminar el caporal en la mort de la seva mare, però sabia fefaentment que l'altivesa i la grolleria amb què els havia parlat, havien ferit de mort el vell cor d'aquella pobra dona.

Amb el pas dels anys, aquells dos homes s'havien anat trobant en comptades ocasions però quan això havia succeït, la fredor, la tibantor i la rancúnia es palpaven dins de l'aire que cabia entre ells. Ara, el motiu que havia dut el sergent a visitar-lo era molt més important i delicat que qualsevol pagament del coto de caça, de qualsevol permís d'extracció de llenya i de qualsevol impost rústic, que també cobrava el sergent a càrrec dels ajuntaments de la zona durant les seves hores lliures que eren, en la majoria dels casos, totes les tardes. En Senciales sempre anava escàs de calés, tot i que ell podia haver passat per un asceta, lliurat en cos i ànima a la seva vida militar, però la seva dona era filla i germana de militars amb "*mando en plaza*" i no una "*plaza*" qualsevol sinó a Salamanca, Ceuta i Burgos respectivament. Ella enyorava els tradicionals vermuts amb altres dones de militars, els passejos per les atapeïdes avingudes de les capitals castellanes i, sobretot, les tertúlies a l'hora del berenar amb les amigues de la caserna, moment de posar-se al dia de totes les disposicions militars i els xafardejos matrimonials de les guarnicions.

El sergent volia anar al gra. Havia tingut tota la tarda anterior, tota la nit i el que duia del matí per anar covant el pla que l'havia de treure d'aquella caserna on periòdicament veia arribar noves promocions de joves oficials que, sortits feia poc del bressol de les seves mares, impartien ordres als suboficials *xusquers* com era ell. Allò no hauria d'estar permès!

- Saps que tens un germà bessó? - va etzibar-li quan va calcular que la distància entre ells era suficient per a què l'escoltés.

- Mmmmm, què vols exactament? A què has vingut?

-T'acabo d'anunciar que tens un germà que és clavat a tu. Bé, no del tot, ell té els dos braços- digué el sergent no sense un mal dissimulat sarcasme.

- Encara no m'has dit què vols! - digué aquell home, fredament.

-Pensava que te n'alegraries de tenir parentela, però ja veig que ni tan sols t'has estranyat. Mira que n'arribes a ser de babau - li vomità el sergent, parapetat en la distància que havia mantingut tota l'estona, assegurant-se protecció si a en Baldiri Ciuró se li ocorria posar-se a córrer. De totes formes, el sergent estava bastant tranquil perquè el seu contrincant era un home gran, sense un braç i, si hagués de córrer, el fet de ser manco el desequilibraria i, per si encara no era suficient, habitualment duia unes gastades sabatilles d'estar per casa o bé sabates sense cordons.

-Tinc feina o sia que si només has vingut a dir-me això, ja pots marxar per on has vingut -va respondre en Baldiri a l'insult del sergent.

- Bé, deixem-nos estar de ximpleries i anem per feina que no tinc tot el temps del món. Només he vingut a avisar-te. Aquest germà teu t'està buscant per fer-te desaparèixer. Tal com ho sents. Sí, ja sé que sempre has pensat que aquella dona que et va criar era la teva mare. Me n'he informat i la teva veritable mare va marxar amb l'altre fill a València. Realment éreu molt pobres i, segons m'han dit, tu devies ser una càrrega molt feixuga en aquella època de privacions. Ja m'ho imagino, aquí us moríeu de gana i els teus pares van decidir buscar-se la vida a un altre lloc i van marxar sense tu perquè devien pensar que no només series improductiu sinó una despesa innecessària. La que et va fer de mare devia ser una pobra beneita del poble. I ara apareix el germà que van preferir els teus pares. Potser et preguntaràs què fa aquí i què hi fa ara? Doncs t'ho diré. La teva mare no li va explicar mai que tenia un germà en aquestes muntanyes. Ja veus el que t'apreciava però, i aquí ve el més estrany, sí que t'anomena al seu testament –va mentir el sergent-, bé, millor dit, no és que t'anomeni sinó que et deixa un bon grapat de diners. El teu germà ho ha descobert quan ha llegit el testament i en aquest moment estarà a la ciutat, trucant a totes les portes que li siguin possibles per esbrinar on ets. Jo no li ho he dit perquè conec les persones i, pel que ha comentat, et busca per treure't del davant i cobrar l'enorme herència dels teus pares. En definitiva, si tu no hi ets, bé, si et mores, tots els diners seran seus. No t'ho puc dir més clar, ha vingut a matar-te.

-Molt bé, doncs que vingui- va ser l'única resposta que va obtenir el sergent després de tot el seu parlament.

- Com és possible? Com és que no veus que t'he vingut a avisar? Com és que no t'adones que t'he vingut a ajudar? Potser no em creuràs i estàs en el teu dret de no fer-ho, però, a mi què m'importa aquest que ha vingut de València, o d'on sigui? No el conec de res. Sembla ben bé que siguis tu, bé, bastant més polit i elegant, tot s'ha de dir, tanmateix ja veig que hauré de pensar per tu. Tot això et supera i encara no n'has vist la transcendència. Mira, pel que sembla hi ha molts diners en joc. Si, em diràs que són diners del teu germà, però és que tu no et pots ni imaginar la fortuna que té el molt cabró i els calés que té aquest home són tants que és impossible que els hagi guanyat legalment. Ja saps que sé de què parlo i, a més a més, abans de venir me n'he informat. Pensa que t'estic explicant tot això sense una xarxa de protecció. M'estic jugant la feina i potser també la presó i no veig en tu cap mena de confiança. Oblida el passat, home! Ni tu, ni jo podem tornar enrere i, si miro endavant, que és el mateix que hauries de fer tu, el veig molt millor del que mai hàgim pogut somniar. Tu escolta'm, ja veuràs què se m'ha acudit...

El sergent havia pensat ràpidament. Li va plantejar la seva estratègia concisament i ràpida, sense treure l'ull del damunt d'aquell home al qual considerava poc més que un dels animals que sovint caçava per aquelles contrades. La mirada del muntanyenc era una barreja de desconfiança i odi ,però va escoltar l'estratègia del sergent Senciales, que volia treure'l de la casa on vivia i traslladar-lo a un món que no era el seu, un món del qual només en tenia referències i les que sabia no l'atreien en absolut.

- Pensa-ho bé aquesta nit. Tornaré demà i m'hauràs de donar una resposta perquè tard o d'hora aquest que es diu germà teu pot aparèixer per aquí i matar-te – acabà dient el sergent, amb una veu potent i com si el seu interlocutor fos la tropa.

El cert era que el sergent li havia dit a Baldiri que la presència del seu germà ric obeïa a què la mare d'ambdós havia fet a València molts diners i que la perícia del seu germà Ignasi els havia acabat transformat en una important fortuna que es quedaria només per a ell, si en Baldiri no donava senyals de vida. De boca del sergent, aquell llenyataire va sentir que la intenció del seu germà era eliminar-lo per no haver de compartir la fortuna de la difunta mare. Li va repetir que els diners no eren del tot lícits i que el seu germà estava posat en un munt de negocis bruts, activitats il·legals que li va anar desgranant, accions criminals i molt, molt sòrdides. Va intentar convèncer-lo que per molt germà que fos, la seva única intenció en haver viatjat fins allà era matar-lo per heretar tots els diners d'una mare que en el seu llit de mort li havia confessat l'existència d'un germà que havia abandonat de petit en mans d'una pobra dona, mig folla, que vivia al bosc proper on tots ells havien nascut.

- Serà ell o seràs tu, però pel que es veu només un aconseguirà els diners de la teva mare i, a diferència del teu germà, a tu no et veig massa entusiasmat... Pensa-ho bé. Tu no has tingut mai res. L'altre ho ha tingut tot. No és hora que giri la truita? Jo t'ajudaré, saps que puc fer-ho – el sergent intentava ser d'allò més convincent perquè sabia que només tindria una oportunitat i tot el seu futur depenia de la seva habilitat en convèncer un home amb el qual sempre els havia separat una gran enemistat, això no obstant, allò era diferent, era l'oportunitat de la seva vida – Quan tard o d'hora arribi fins aquí, d'aquesta muntanya només n'ha de baixar un, tu. A partir d'aquell moment ens hem de moure ràpidament per cobrar l'herència i fer-nos fonedissos abans que ningú tingui l'oportunitat de sospitar res.

- Tan senzill com presentar-me al banc de València i dir que sóc ell i ja em pagaran l'herència?– preguntà en Baldiri amb cert sarcasme.

- No, no és tan senzill, però jo faré que ho sigui. Mira – va dir el sergent Senciales, estenent-li davant de la cara una partida literal de defunció on apareixia escrit el seu nom i tota la seva filiació. El militar va continuar – Veus, ja tinc fins i tot la partida de defunció que certifica la teva

mort. Les dades generals són de la dona que vivia aquí, la que consideraves la teva mare. Només ha calgut substituir el seu nom pel teu i poca cosa més. Ha estat senzill. Els oficials del registre civil també tenen un preu i saben el que els convé. Entre els favors que em devia un d'ells i untant convenientment a qui convenia, tema resolt. Com pots veure, he apostat molt fort en aquest tema. I abans que m'ho preguntis et dic que sí, que en vull treure profit. És lògic oi? Jo t'hauré proporcionat uns diners que no te'ls podràs acabar. Digues, lògic que en vulgui treure nyapa, oi?

- Veig que has pensat amb tot i de manera molt ràpida, però al meu germà també li falta el braç dret?... No?... I com has pensat solucionar aquest petit contratemps?

- Doncs el braç que no tens te'l trencaràs convenientment. Em costarà uns diners, com tot, però faré que a l'hospital facin un volant assegurant que has patit un traumatisme. Farem un embenat que sembli que te l'hagis trencat i hauràs de signar amb l'esquerre, per aquesta raó no sospitaran res ni el notari, ni el banc, ni ningú quan rubriquis la teva nova situació de potentat.

- Penses que tothom pot caure tan baix com tu? Creus que tots estem fets de la mateixa pasta? És cert que jo no tinc res, però has pensat que potser res no em falta? No serà que tu et dones molts aires perquè tens uns galons esquifits a les xarreteres? Creus que dues tires de roba al teu uniforme t'emparen, que et donen immunitat per fer qualsevol cosa a qui et convingui? Em sembla que vas molt errat i si no ho estàs el problema que tens és que t'has equivocat de persona. Et torno a preguntar si penses que jo canviaria aquests boscos i muntanyes on he crescut, on faig el que vull, com vull i quan vull per una vida plena més d'obligacions que de comoditats? Està ben clar que no tens punteria perquè t'ha fallat el tret de mig a mig...

L'Ignasi Plensa, el ric potentat de València, encara va trigar un dia a presentar-se a la casa de la muntanya on li havien indicat que podria trobar aquell home que buscava. Tret dels militars, a ningú més li havia dit el motiu de la seva visita, ni el parentiu que l'unia a aquell home sol i taciturn. Per pujar es va fer acompanyar per un home d'un poble d'aquelles contrades, un experimentat caçador que li va assegurar que coneixia els camins i sabia perfectament on trobar l'home que buscava. Quan el de València li va donar més diners que els pactats perquè l'apropés on vivia el seu germà, el seu guia va comprendre que no havia de fer preguntes que podien ser incòmodes al seu client, ni havia d'explicar a ningú el motiu de la seva pujada a les muntanyes, ni havia d'obrir la boca a no ser que l'altre el preguntés explícitament.

Van trigar més d'una hora en fer el trajecte des de Canyelles fins a la casa de la muntanya. Van sortejar rierols, camins escarpats i pedres capricioses al mig de les sendes per on havien de passar. Només un conductor molt avesat a aquell terreny, com el que havia triat i un vehicle d'aquelles característiques, li va estalviar a l'Ignasi Plensa haver de fer una llarga i dificultosa caminada fins a la llar del seu germà.

Després d'una costeruda pujada que semblava que no s'hagués d'acabar mai van albirar la teulada de can Sanfrisco que es confonia amb la boscúria. El conductor no va dir res, però va estendre el seu braç per assenyalar que estaven arribant. El ric potentat valencià va semblar que no s'immutava i només va fer un lleuger moviment d'assentiment amb el cap mentre fermava les barres.

Van deixar el vehicle tot terreny davant mateix de la casa. El conductor es va apropar a la porta i va trucar amb la mà. S'estranyava que aquell vell no hagués sortit de casa en sentir el soroll ronc del motor. Per l'època de l'any en què estaven el més segur era que estigués fent llenya, però fins i tot així, no podia estar gaire lluny. Per separat van començar a buscar-lo, ampliant cada vegada més el perímetre de la seva recerca.

El conductor fou qui el va trobar. Ajaçat en una postura impossible, el cos del vell de les muntanyes jeia inert al fons d'un escarpat congost...

Esverat per la troballa, va recular costa amunt. Va trobar el seu client dins de la casa. Estava llegint. A una de les parets del que podia considerar-se el menjador, una clapa més clara que la resta de la paret ennegrida pel fum de la llar de foc indicava que allà hi havia hagut un marc, el marc que ara l'Ignasi Plensa tenia a les mans. Gastada pel pas inexorable del temps es veia una fotografia de dues criatures entre dos i tres anys. Ho havien intentat dissimular, però era evident que a un d'aquells nens li faltava un braç –Aleshores l'altre he de ser jo- es va dir l'Ignasi. Estava mirant la fotografia intentant recordar alguna cosa d'aquell temps esborrat de la seva memòria quan va notar que alguna cosa se li escolava entre els dits. Un paper havia caigut a terra. El va recollir.

"Germà, no sé si finalment ens arribarem a conèixer. Sé que m'estàs buscant perquè m'ho ha vingut a dir el sergent Senciales, però el seu avís no ha estat només un anunci sinó que també ha estat una amenaça. Aniré directe al gra. Ell vol que et mati per suplantar-te i poder-me quedar amb els teus diners, bé, millor dit, segurament és ell qui deu voler quedar-se'ls. M'ha vingut a dir que els que consideres els nostres pares, van marxar a viure a València amb tu, i a mi em va deixar amb una dona mig boja de les muntanyes perquè jo era un esguerrat que no tindria cap oportunitat en aquesta vida. Em va dir que tu havies triomfat amb dubtosos negocis i que, com a mínim la meitat dels teus diners em pertanyien. A més a més calia afegir els diners de la teva mare morta...

He amagat aquesta carta al darrere de la fotografia on sortim tots dos perquè he pensat que seria l'única cosa que t'encuriosiria de la meva humil cabana i si has arribat a llegir-la és que jo estic mort i en pots estar segur que m'haurà matat el sergent, una mala persona que també és el responsable de la mort de la nostra mare. Si, he dit la nostra mare perquè la dona que em va criar

i ha estat vivint amb mi fins al dia que va morir era la nostra mare i no la persona amb la qual vas viure a València. El sergent estava convençut que la mare em va abandonar amb una pobra dement allunyada de la civilització. Tot el contrari, la mare, que era vídua, no podia mantenir-nos als dos i va preferir quedar-se amb el que podia tenir més dificultats a la vida i a tu, el fill sa et va donar en adopció a una família de València. No vaig saber mai a quins pactes van arribar, ni qui va fer d'intermediari, però una vegada a l'any ella rebia una carta de la senyora que et feia de mare on li explicava la teva evolució, els teus èxits a l'escola, després a la universitat i finalment als negocis. La mare me les llegia orgullosa i em va fer prometre que quan morís les destruiria, cosa que vaig fer. Suposo que la mare devia contestar-li, potser li enviava carta quan baixava al poble, no ho sé del cert, però quan va morir, només en va arribar una altra més i, després d'aquella, suposo que en no obtenir resposta, no hi va haver res més fins ara.

Germà, jo també estic orgullós de com t'ha anat a la vida. La mare ho devia veure només néixer perquè aviat va tenir clar que aquí a les muntanyes no era el teu lloc. La mare era una dona molt intuïtiva i intel·ligent, segurament vas sortir a ella.

Avui ha estat aquí el sergent. Fa una estona que ha marxat, molt enfadat perquè no m'he doblegat a les seves amenaces. El conec. Ja t'he dit que és una mala persona, es venjarà perquè aquesta idea que ha tingut li hagués proporcionat més diners dels que mai hagi pogut somniar.

No crec que estigui massa lluny. És com una au rapinyaire i està a l'espera de caure sobre la seva presa. Quan decideixi fer-ho poc podré fer jo. Si tu arribes abans, encara puc tenir alguna oportunitat, però si estàs llegint aquesta carta, ja t'he dit el que això significa.

Adéu germà, sento que no hàgim tingut l'oportunitat de conèixer-nos. Tenia raó el sergent quan deia que d'aquestes muntanyes només un en sortiria viu. Ja que no sóc jo, com a mínim que siguis tu i no ell".

Ho signava Baldiri Ciuró. Ciuró –Va pensar l'Ignasi Plensa- Em dic Ignasi Ciuró...

Quan va acabar de llegir la carta que el seu germà li havia escrit, no va trigar massa estona a saber el què havia de fer. Unes breus paraules i la promesa d'una bona gratificació quan tot l'afer acabés va doblegar la ja de per si feble oposició del conductor.

El sergent es va passar tot el dia i part de la nit mandrejant pels bars del poble. Les hores se li feien inacabables. Estava segur que tard o d'hora el germà valencià pujaria a les muntanyes i trobaria aquell desgraciat espenyat. Si la primera opció no li havia sortit bé per la tossuderia d'aquell boig solitari, la segona no podia fallar-li i encara podria salvar els trastos i fer-se més ric del que li exigia la seva dona. Aquesta segona opció consistia a fer xantatge al ric valencià acusant-lo de la mort del seu germà... ja se li ocorreria algun motiu convincent perquè l'amenaça

semblés del tot real. Quan va tancar l'últim bar, va agafar el seu cotxe i va tornar a la caserna –He estat de servei- va dir-li a la seva dona quan es va ficar al llit. Ella, per si de cas, el va olorar...

Abans que sortís el sol va abandonar de nou la caserna i es dirigí al poble. Els bars acabaven d'obrir i les botigues es preparaven per fer-ho.

Va ser al voltant del migdia quan tot es va precipitar. Pels finestrals del restaurant la Pedrera fou quan el sergent el va veure. El seu caminar desgarbat, la seva indumentària i la falta d'aquell braç el feien inconfusible. El sergent estava glaçat. Aquell desgraciat havia sobreviscut a la caiguda. Maleïda sort la seva! S'havia d'haver assegurat que quan l'havia espenyat feia un parell de nits, el resultat fos la mort d'aquell desagraït que ara caminava pels carrers del poble com si res, bé, potser una mica coix, però aparentment il·lès d'aquella caiguda. Semblava que anés a entrar al bar on esperava en Senciales, però va passar de llarg. El sergent va pensar que es dirigia cap a l'Ajuntament, un parell de carrers més endavant, a denunciar-lo. Va pagar les seves consumicions i va sortir del bar darrere de la seva víctima.

D'entrada no el va veure perquè, estant segur que havia anat a l'Ajuntament, només mirava endavant. Quan va comprendre que no era aquella la seva destinació, va tornar enrere i va veure que havia tombat per un carreró que duia cap als horts fora del poble. El va seguir, sobtat com estava que no hagués anat a denunciar-lo. No el podia perdre de vista. A certa distància l'un de l'altre, van abandonar la zona dels horts pel rec del Torrent de cal Deus i es van endinsar al bosc. El sergent no sabia quines intencions tenia aquell home al qual seguia, però sí que tenia molt clares les seves. Quan l'esguerrat va entrar per un camí del qual no se'n podia sortir fins que al final s'arribava a la riera de Vilafranca, el sergent va accelerar el pas i va pujar per la carena del bosc, sense perdre mai de vista el seu objectiu. El va estranyar veure'l caminar tan lleuger després de la caiguda que havia sofert. Faltaven un centenar de metres per arribar a la cruïlla. El sergent va desenfundar la seva arma, però va canviar de parer. S'exposava massa si el cadàver d'aquell vell del bosc apareixia balejat. La seva immediata mort havia de continuar essent un accident... De cop el sergent va percebre que la distància entre ells s'havia escurçat considerablement. Tal vegada semblava que el tolit s'estava deixant atrapar. Va guardar la pistola. El tic que tenia al canell de la mà s'havia incrementat amb el seu nerviosisme. El *nomeolvides* donava voltes com si fos un carrusel. No hi havia ni deu metres de separació entre aquells dos homes quan el primer es va deturar i es va girar lentament per trobar-se amb els ulls encesos del sergent que havia decidit atacar-lo amb alguna pedra, deixar-lo inconscient i assegurar-se que, aquesta vegada sí, acabava amb la seva trista i mísera vida.

Els ulls dels dos homes es van trobar a mitja distància entre la vida i la mort. El sergent es va ajupir per agafar una pedra amb la qual atacar aquell home que només tenia un braç i poca

defensa podia presentar. Tot d'una, pel cap d'aquell militar va passar un núvol gris de dubte. Se li va glaçar la sang i l'inici d'una certesa va anar agafant cos a mesura que el soroll sec d'un tret s'esmorteïa entre la boscúria. S'havia confiat massa. Havia suposat el que no era. Només quan es va ajupir per engrapar la pedra va poder observar que l'home que tenia al davant duia un bon parell de sabates cordades i no les destralades sabatilles que portava habitualment la seva víctima. Aquell no era l'home del bosc sinó el seu germà. Mentre queia mort en mig d'aquell camí, encara va poder veure el canó de la pistola fumejant que l'Ignasi Ciuró-Plensa brandava a una mà que li sortia per entremig de l'abric desbotonat, havent deixat lliure la màniga dreta per confondre del tot el sergent.

La darrera visió d'aquell desgraciat militar quan va caure al terra ferit de mort, va ser el *nomeolvides* del seu canell, però la dedicatòria, "A Manolo, con amor. Luchi", ja no la va poder llegir.

Ajuntament de Canyelles